

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Алла СВИТЛИЧНА

(протокол «01» вересня 2025 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС

освітньо-професійна програма «Правознавство»

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

рівень вищої освіти - бакалавр

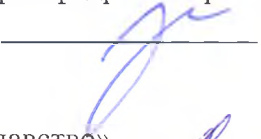
Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава

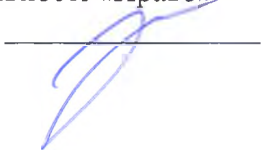
2025– 2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Господарський процес» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Правознавство» спеціальності 081 Право

Мова викладання державна

Розробник: Олександр КАЛЬЯН, доцент, професор кафедри підприємництва і права
«01» вересня 2025 року Олександр КАЛЬЯН

Погоджено гарантом освітньої програми «Правознавство»
«01» вересня 2025 року Євгенія ЛИПІЙ

Схвалено головою Ради з якості вищої освіти спеціальності «Право»
протокол від «01» вересня 2025 року № 1 Олександр КАЛЬЯН

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання 081 ПР_бд_2022	Заочна форма навчання 081 ПР_бз_2022
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів	5	
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	
Рік навчання (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекції (годин)	28	20
Практичні (годин)	22	8
Самостійна робота (годин)	100	122
в т.ч. індивідуальні завдання	-	27
Форма семестрового контролю	Іспит	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни:

формування у здобувачів вищої освіти системи правових поглядів і знань, навичок застосування процесуального законодавства, підвищення рівня свідомості та правової культури, опанування та засвоєння студентами теоретичних знань щодо основних понять, принципів та інститутів господарського процесуального права, судової практики та розв'язання проблем, що виникають при застосуванні норм господарського процесуального законодавства в практичній юридичній діяльності.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни «Господарський процес» є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні дисциплін: «Теорія держави і права», «Юридична деонтологія», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Інформаційні системи та технології», «Історія держави і права України», «Конституційне право України», «Судові та правоохоронні органи», «Цивільне право України», «Господарське право України», «Цивільне процесуальне право України».

4. Компетентності

– загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК 6. Навички використання інформаційних комунікаційних технологій.

– фахові:

ФК 4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

ФК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

ФК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ФК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

ФК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

ФК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування

5. Програмні результати навчання:

ПРН 4 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему

ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 4.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні здобутки у сфері професійної діяльності у галузі знань господарського процесуального права і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі запитань господарського процесуального права Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі господарського процесуального права до фахівців і нефаківців, зокрема, до осіб, які навчаються. Здатність продовжувати навчання з висновки ступенем автономії у галузі господарського процесуального прав

<p>ПРН 6.</p>	<p>Критичне осмислення проблем у галузі господарського процесуального права та на межі відповідних галузей знань.</p> <p>Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі з питань господарського процесуального права у широких або мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі господарського процесуального права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються. Управління робочими або навчальними процесами у сфері господарського процесуального права, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.</p>
<p>ПРН 11.</p>	<p>Критичне осмислення проблем у галузі цивільного-процесуального та господарського процесуального права та на межі відповідних галузей знань.</p> <p>Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, які необхідні для проведення досліджень провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у галузі цивільного процесуального та господарського процесуального права.</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі цивільного процесуального та господарського процесуального права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються.</p> <p>Відповідальність за внесок до професійні знань і практики з питань реалізації норм цивільного-процесуального та господарського процесуального права та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів.</p>
<p>ПРН 15.</p>	<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузях знань господарського процесуального права і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.</p> <p>Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у сфері господарського процесуального права у широких або мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі господарського процесуального права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються. Відповідальність за внесок до професійних знань і практики з питань реалізації норм цивільного-процесуального та господарського процесуального права та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів.</p>

<p>ПРН 22.</p>	<p>Критичне осмислення проблем у галузі господарського процесуального права та на межі відповідних галузей знань.</p> <p>Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у сфері господарського процесуального права у широких або мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі господарського процесуального права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються.</p> <p>Відповідальність за внесок до професійних знань і практики з питань реалізації норм господарського процесуального права та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів.</p>
----------------	--

6. Методи навчання:

словесні методи (лекція, бесіда);

наочні методи (демонстрування, ілюстрування);

практичні методи (практичні роботи, робота з навчальними та нормативними джерелами);

методи самостійної роботи (виконання вдома завдань самостійної роботи);

методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, ситуації новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації);

інтерактивні методи (кейс-метод; дискусії, диспути, мозковий штурм, тренінгові заняття, командні конкурси і змагання).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права

Поняття і система господарського процесуального права. Господарські процесуальні правовідносини. Загальна характеристика принципів господарського судочинства. Джерела господарського процесуального права.

Тема 2. Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди

Правова природа і система господарських судів в Україні. Статус і повноваження судді господарського суду. Поняття і зміст досудового врегулювання спорів. Порядок пред'явлення і розгляду претензій. Третейський суд у спорах суб'єктів господарської діяльності. Розгляд спорів в Міжнародному комерційному арбітражі. Порядок виконання судових рішень.

Тема 3. Юрисдикція господарських судів. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу.

Загальна характеристика поняття юрисдикції господарських судів. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів. Інстанційна юрисдикція господарських судів. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники справи. Треті особи.

Представництво у господарському судочинстві. Інші учасники судового процесу.

Тема 4. Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі

Поняття доказування. Предмет і межі доказування. Обов'язок доказування. Поняття доказів. Засоби доказування. Оцінка доказів господарським судом. Забезпечення доказів у господарському процесі.

Тема 5. Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі

Процесуальні строки у господарському процесі. Загальна характеристика наказного провадження в господарському процесі. Поняття позову, його елементи та класифікація позовів. Відкриття провадження у справі. Підготовче провадження.

Порядок подання зустрічного позову. Порядок проведення підготовчого засідання. Врегулювання спору за участю судді.

Тема 6. Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.

Загальна характеристика процедури розгляду та вирішення справи в суді першої інстанції. Залишення позову без розгляду. Зупинення і закриття провадження у справі. Види і зміст судових рішень і ухвал господарського суду. Виправлення недоліків рішення судом. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження. Загальна характеристика процедури судового розгляду і вирішення справ про банкрутство.

Тема 7. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку

Суть і поняття апеляційного провадження. Відкриття апеляційного провадження і апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції. Ухвали та постанови суду апеляційної інстанції. Суть і поняття касаційного провадження. Процедура перегляду справи у касаційному порядку. Повноваження суду касаційної інстанції. Ухвали та постанови касаційної інстанції.

Тема 8. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Провадження у справах за участю іноземних осіб

Загальна характеристика процедур перегляду рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Поняття виконавчого провадження. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Особливості здійснення провадження у справах за участю іноземних осіб.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма 081 ПР бд 2022				заочна форма 081 ПР бз 2022			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п.	с.р.
Тема 1. Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	19	2	4	13	19	2	2	15
Тема 2. Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	19	2	4	13	19	4	-	15
Тема 3. Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	19	4	2	13	19	2	2	15
Тема 4. Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	19	4	4	13	19	4	-	15
Тема 5. Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	19	4	2	13	19	2	2	15
Тема 6. Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	19	4	2	13	19	2	2	15

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма 081 ПР бд 2022				заочна форма 081 ПР бз 2022			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п.	с.р.
Тема 7. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	18	4	2	12	17	2	-	16
Тема 8. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Проведення у справах за участю іноземних осіб	18	4	2	12	17	2	-	16
Індивідуальні завдання (у т. ч. контрольна робота)	-	-	-	-	-	-	-	27
Усього годин	150	28	22	100	150	20	8	122

8. Теми практичних занять

денна форма здобуття освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		081 ПР_бд_2022
1	Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	4
2	Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	4
3	Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	2
4	Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	4
5	Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	2
6	Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Проведення у справах про банкрутство.	2
7	Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	2
8	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Проведення у справах за участю іноземних осіб	2
	Разом	22

заочна форма здобуття освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		081 ПР_бз_2022
1	Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	2
3	Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	2
5	Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	2
6	Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	2
	Разом	8

9.Теми самостійної роботи

денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		081 ПР_бд_2022
1	Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	7
2	Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	7
3	Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	7
4	Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	8
5	Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	7
6	Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	7
7	Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	8
8	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Провадження у справах за участю іноземних осіб	8
	Разом	89

заочна форма здобуття освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		081 ПР_бд_2022
1	Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	7
2	Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	7
3	Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	7
4	Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	8
5	Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	7
6	Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	7
7	Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	8
8	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Провадження у справах за участю іноземних осіб	8
Разом		89

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом самостійного виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання в аудиторний і позааудиторний час: контрольної роботи для здобувачів заочної форми навчання.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Теми	Форми контролю програмних результатів навчання	
		денна форма 081 ПР бд 2022	заочна форма 081 ПР бз 2022
ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми	Тема 1-8.	- опитування; - виконання завдань на практичних заняттях; - виконання завдань; самостійної роботи; - виконання тестів;	- опитування; - виконання завдань на практичних заняттях; - виконання завдань самостійної

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.		- складання іспиту.	роботи; -написання контрольної роботи; -складання іспиту.
ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.			
ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.			
ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.			
ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.			

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
денна форма здобуття освіти

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання тестів	
Тема 1. Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	1	3 3	3		10
Тема 2. Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	1	3 3	3		10
Тема 3. Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	1 1	3	3		8

Тема 4. Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	1 1	3 3	3	9	11
Тема 5. Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	1 1	3	3		8
Тема 6. Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	1 1	3	3		8
Тема 7. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	1 1	3	3		8
Тема 8. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Провадження у справах за участю іноземних осіб	1 1	3	3		8
Всього	14	33	24	9	80
Іспит					20
Разом	14	33	24	9	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Заочна форма здобуття освіти

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Написання контрольної роботи	
Тема 1. Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права	2	4	4		10
Тема 2. Господарські суди в судовій системі України. Досудове врегулювання господарських спорів. Третейські суди	2	-	4		6
Тема 3. Юрисдикція господарських судів. інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Учасники судового процесу	2	4	4		10
Тема 4. Доказування, докази та судові витрати в господарському процесі	2	-	4		6

Тема 5. Процесуальні строки. Наказне провадження. Позов у господарському процесі	2	4	4	16	10
Тема 6. Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Провадження у справах про банкрутство.	2	4	4		10
Тема 7. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку	2	-	4		6
Тема 8. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими або виключними обставинами. Виконання рішення, ухвали, постанови. Провадження у справах за участю іноземних осіб	2	-	4		6
Всього	16	16	32	16	80
Іспит					20
Разом	16	16	32	16	100

Шкала та критерії оцінювання опитування

Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	Відповідь правильна, повна або містить змістовну відповідь на поставлене питання. Студент володіє термінологією, посилається на норми господарського процесуального права.
0	Відповідь відсутня чи неправильна або не стосується суті питання. Використання загальних фраз без юридичного обґрунтування.

Заочна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
1-2	Відповідь правильна, повна або містить змістовну відповідь на поставлене питання. Студент володіє термінологією, посилається на норми господарського процесуального права.
0	Відповідь відсутня чи неправильна або не стосується суті питання. Використання загальних фраз без юридичного обґрунтування.

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою

2	відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання
1	відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні завдань за зразком, але з неточностями
0	відповідь відсутня чи неправильна.

Заочна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою
2-3	відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання
1	відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні завдань за зразком, але з неточностями
0	відповідь відсутня чи неправильна.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	відповіді правильні, ґрунтовні та критично осмислені. Здобувач демонструє спеціалізовані концептуальні знання з господарського процесуального права. Робота характеризується вмінням самостійно виявляти правові проблеми, інтегрувати теоретичні знання з практикою здійснення господарського судочинства та повністю відображає програмний результат навчання за темою.
2	відповідь правильна по суті, але містить певні неточності у формулюваннях або посиланнях на джерела. Завдання виконано осмислено, здобувач вміє застосовувати знання господарського процесуального права у практичних ситуаціях, проте обґрунтування є недостатньо повним або містить незначні логічні огріхи.
1	відповідь демонструє лише фрагментарні уявлення про об'єкт (окремі статті конвенцій або назви органів). Здобувач здатний відтворювати знання лише за зразком, допускаючи суттєві неточності у тлумаченні правових норм. Самостійний аналіз замінено простим копіюванням тексту підручника чи закону.
0	завдання самостійної роботи не виконане, робота не подана у визначений строк або відповіді є неправильними.

Заочна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
-----------------	---------------------

4	відповіді правильні, ґрунтовні та критично осмислені. Здобувач демонструє спеціалізовані концептуальні знання з господарського процесуального права. Робота характеризується вмінням самостійно виявляти правові проблеми, інтегрувати теоретичні знання з практикою здійснення господарського судочинства та повністю відображає програмний результат навчання за темою.
2-3	відповідь правильна по суті, але містить певні неточності у формулюваннях або посиланнях на джерела. Завдання виконано осмислено, здобувач вміє застосовувати знання господарського процесуального права у практичних ситуаціях, проте обґрунтування є недостатньо повним або містить незначні логічні огріхи.
1	відповідь демонструє лише фрагментарні уявлення про об'єкт (окремі статті конвенцій або назви органів). Здобувач здатний відтворювати знання лише за зразком, допускаючи суттєві неточності у тлумаченні правових норм. Самостійний аналіз замінено простим копіюванням тексту підручника чи закону.
0	завдання самостійної роботи не виконане, робота не подана у визначений строк або відповіді є неправильними.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестів

Денна форма здобуття освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-9	По темі передбачено 9 тестових завдань (1 бал за кожен правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання контрольної роботи

Заочна форма здобуття освіти

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне	1-3 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, проте дещо порушено послідовність викладу та не повністю розкритий результат навчання.
	4-6 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь на теоретичні питання стилістично та граматично правильна, показує на відмінні знання та вміння, повністю демонструє засвоєний результат навчання
Максимальна кількість балів	6 балів	
Професійно-	1-5 балів	Кількісна обробка результатів виконана правильно, проте містить деякі технічні помилки та неточності. Розв'язок практичного завдання зведений лише до кінцевої відповіді без наведення послідовності розрахунків

орієнтоване	6-10 балів	Зроблено інтерпретацію результатів, яка містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, описуються можливі причини такого результату, зазначаються типологічні особливості. Рекомендації конкретизовані відносно одержаних результатів. Завдання виконано стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів
Максимальна кількість балів	10 балів	
Всього	16 балів	

Шкала та критерії оцінювання іспиту
Денна та заочна форма здобуття освіти

Вид завдання	Шкала оцінювання, балів	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
для теоретичного питання*	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1-2	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
	3-4	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
	5-6	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
	7-8	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять
	9-10	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, вдало наводить приклади.
Всього	20 балів	

*екзамен складається з 2 теоретичних питань

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено у процесі реалізації навчальної дисципліни

Персональні комп'ютери , під'єднані до мережі Internet. Ноутбук. Програмне забезпечення: MS Windows , MS Office 365, хмарні додатки Google, веб-браузери, мережа Wi-Fi. Мультимедійне обладнання (проектор, екран). Навчальна аудиторія “Зал судових засідань”. Бібліотека юридичної літератури ПДАУ (<https://www.pdau.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>), Електронний репозитарій ПДАУ (<http://dspace.pdau.edu.ua:8080>)

13. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

2. Академічна мобільність

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про 15 академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

3. Неформальна/інформальна освіта

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

4. Дедлайни та перескладання

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчій на 25% бал. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

14. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України* від 23 липня 1996 року, № 30. Ст.141.
2. Господарський процесуальний кодекс України № 1798-XII від 06.11.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1991 № 6. Ст. 56.
3. Господарський кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
4. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
5. Кодекс з процедур банкрутства, прийнятий 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 19. Ст. 74.

6. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII від 02.06.2016. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
7. Закон України «Про судовий збір» № 3674-VI від 08.07.2011. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 59. Ст. 110.
8. Закон України «Про виконавче провадження» № 1404-VIII від 02.06.2016. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 5.
9. Закон України «Про третейські суди» № 1701-IV від 11.05.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 1374.
10. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» № 1701-IV від 11.05.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 1374.
11. Закон України «Про міжнародні договори України» № 1906-IV від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
12. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017. *Голос України*. 28.10.2017. № 221-222.
13. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12.
14. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232
15. Закон України «Про ліквідацію місцевих господарських судів та утворення окружних господарських судів» Указ Президента України № 453/2017 від 29.12.2017. *Офіційний вісник України* від 16.01.2018 № 005.
16. Закон України «Про ліквідацію апеляційних господарських судів та утворення окружних апеляційних господарських судів в апеляційних округах/ Указ Президента України № 454/2017 від 29.12.2017. *Офіційний вісник України* від 16.01.2018 № 005.

Основні:

25. Васильєв С. В., Попович С.М. Господарське судочинство України: підручник. Київ: Алерта, 2023. 394 с.
26. Вступ до прецедентного права України : монографія / за заг. ред, доктора юридичних наук, професора, академіка Академії наук Вищої школи України М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2024. 280 с.
27. Мелех Л. В. Господарський процес України: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 316 с.
28. Судова влада в Україні. Особливості організації та здійснення в умовах воєнного стану./Під. заг. ред. Копотуна І. М. Кив. ВД «Професіонал», 2022. 634 с.

Допоміжні:

1. Буга, Г.С. Порівняльний аналіз способів забезпечення позову за ЦПК та ГПК. Проблеми цивільного права та процесу : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О.А.Пушкіна, 23 трав. 2009 р. : /home/fulltext / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Навч.-наук. ін-т права, економіки та соціол.. - С.385-387.

2. Господарське судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки. Станом на 16.05.18 Практичний посібник. Чижмарь К.І., Журавльов Д.В. та ін. Київ: ЦУЛ, 2020. 176 с.
3. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 328 с.
4. Дрішлюк, В.І. Елементи позову в господарських справах. Південноукраїнський правничий часопис. 2013. № 2. С. 49-50.
5. Есипов, И. Прокурор в хозяйственном процессе : О праве прокурора на обращение в хозяйственный суд в интересах государства. Юридическая практика. 2007. 6 марта (№ 10). С.1,11.
6. Захарченко, Т.Г. Визнання та виконання арбітражних рішень на території України. Судова практика. 2009. № 1. - С. 7-16.
7. Згама, А.О. Повноваження суду апеляційної інстанції у господарському процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 19 с.
8. Зуєва, Л.Є. Принципи господарського процесу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 18 с.
9. Карп`як, Т. Забезпечення позову в господарському судовому процесі. Частина 2. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. 11 вересня (№ 84). С.12-13.
10. Кальян О., Мисак О. Генеза-міжнародно правової відповідальності як виду юридичної відповідальності, *Держава і право: Збірник наукових праць*. Серія Юридичні науки. Випуск 84. Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. С.3-14.
11. Кальян О., Мисак О. Юридична відповідальність: проблеми системного розуміння, 2019. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*, 2019. №59. С.51-54.
12. Кальян О.С. Окремі теоретичні питання національного правового інтеграційного процесу, 2018. *Юридичний науковий електронний журнал*. №. 6. С. 34-36. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2018/8.pdf
13. Кальян О., Мисак О. Дискусійні питання юридичної відповідальності. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. №5, (volume2). С.27-31.
14. Кальян О.С., Судова система єврейських громад та України та нормативні засади їх діяльності в XIX столітті., *Часопис академії адвокатури*. 2011. № 4. С. 1–4. URL: <http://www.aau.edu.ua/e-journal/2011-4/11kosvxs.pdf>.
15. Кальян О.С. Теоретико – правові засади міжнародної нормативної регламентації використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища. *Природно-ресурсний потенціал напрями збереження, відновлення та раціонального використання*: колективна монографія за ред. О.О. Горба, Т.О. Чайки, І.О. Яснолоб. П. : Видавництво ПП «Астроя», 2019. 279.с. С. 91–97.
16. Кальян О. С., Шведенко П.Ю. Окремі питання застосування позовної давності, як інструменту захисту прав господарюючих суб'єктів при розгляді справ про визнання незаконними та скасування наказів щодо надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства. *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва*: колективна монографія. За ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. С. 91-98. URL <https://drive.google.com/file/d/1rMZpiAtoVSXKa2iWN3mULOrNx4pFUDOs/view>

17. Кальян О.С. Проблеми правової теорії та практики застосування інституту представництва. *Права і свободи людини і громадянина: проблеми гармонізації законодавства з міжнародним правом (присвячена 60-ї річниці Загальної Декларації прав людини (12 листопада 2008 року)*. Полтава, 2008. С. 260-265
18. Кальян О.С. Спеціалізація діяльності ланок судової системи в Україні: проблеми і перспективи. Людина, суспільство, економіка: актуальні проблеми та перспективи взаємодії: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 27 квітня 2010 року) Полтава, 2010. С. 42-44.
19. Кальян О.С. Правова регламентація охорони прав і законних інтересів фізичної особи. *Наука-2010: Проблеми та перспективи розвитку*: матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції (м. Черкаси, 22-23 квітня 2010 року). Черкаси, 2010. С. 61-65.
20. Кальян О.С. Об'єктивні чинники необхідності реформування судової влади в Україні. *Актуальні проблеми правового регулювання суспільних відносин*: Збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції (16 лютого 2011 року). Полтава: ПЕП, 2011. С. 136-140.
21. Кальян О.С. Особливості правового регулювання діяльності судової системи єврейських громад у ХІХ столітті : збірник матеріалів. Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-гуманітарні науки, економіка, право: нові виклики, практика інновацій», м. Полтава, 21-22 квітня 2016 року. К.: Університет «Україна». С. 428-433.
22. Кальян О.С. Деякі аспекти нормативної регламентації принципу верховенства права в Україні : збірник матеріалів 13 Всеукраїнської наукової конференції студентів і молодих вчених «Молодь, освіта, наука духовність», м. Київ, 12-14 квітня 2016 року. К.: Університет «Україна». С. 65-71
23. Кальян О.С. Проблеми гармонізації законодавства України та законодавства європейських країн: матеріали регіональної науково-практичної конференції «Права людини в Україні: сучасний стан та механізм реалізації». Полтава: ПЕП, 07.12.2016. С.806-812
24. Кальян О.С. Особливості правозастосування та судової практики єврейських громад у ХІХ столітті, Молодь: освіта, наука, духовність: тези доповідей ХІV Всеукраїнської наукової конференції, м. Київ, 04–06 квітня 2017 р. у II частинах. Ч. II. К. : Університет «Україна», 2017. С.247-249
25. Кальян О.С. Окремі теоретичні питання правової інтеграції. *Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. (м.Полтава, 23 листопада 2017 р.). Полтава: Россава, 2017. Ч. 1. С. 32-35
26. Yu. Kozachenko, O.Kalian. Judicial examination in Ukraine theoretical and methodological aspects. *Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів*: мат-ли VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Полтава 04-05 квітня 2019 р.). Полтава : ПУЕТ, 2019. С.392-39
27. Кальян О.С., Осташова В.О. Окремі теоретичні та історичні аспекти здійснення цивільного та господарського судочинства рабинами: збірник матеріалів II Всеукр. наук.практ. конф. Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу , 9 грудня 2020 року, м. Полтава / Полт. ін-т економіки і права ВМУРОЛ «Україна» ; наук. ред. Р. Басенко та ін. Полтава : ПЕП, С.65-68
28. Кальян О.С., Купчення Л.І., Шведенко П.Ю. *Окремі питання захисту прав суб'єктів природоохоронних відносин у сільськогосподарському виробництві. Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023 URL: <http://app-journal.in.ua/s/arhiv>

29. Кальян О. С., Сівцова О. Ю., Окремі аспекти правового регулювання здійснення митного контролю. (*Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік м. Полтава, 25 квітня 2023 р.*). Полтава: ПУЕТ, 2023. С.156-158.
30. Кальян О., Романчук І., Роль і значення інституту нотаріату в системі захисту прав фізичних і юридичних осіб. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу : збірник матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф., 8 грудня 2022 р.* / Полт. ін-т економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»; голов. ред. Р. Басенко. Полтава : ПІЕП, 2023. С.78-82
31. Дубович О.В., Шведенко П.Ю., Кальян О.С. *Цивільний позов в кримінальному процесі. Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)*: журнал. № 5 (11). 2023. С. 247-262. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/144/224>
32. Кальян О.С., Купчення Л.І., Сьомич М.І. Окремі питання юридичної відповідальності за порушення природоохоронного законодавства. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2023. №3(25). URL: https://journals.uran.ua/sr_law/article/view/285695/281305
33. Кот, О. Ухвали суду в господарському процесі. *Юридична Україна*. 2010. № 2. С.97-101.
34. Ломакіна, О.А. Повноваження апеляційного господарського суду під час розгляду справи. *Європейські перспективи*. 2012. № 4 ч.2. С.62-66.
35. Лунін, С. Поняття принципу змагальності у судовому процесі. *Право України*. 2010. № 3. С.126-132.
36. Муза, О. Розмежування адміністративного та господарського судочинства в Україні. *Юридична Україна*. 2009. № 4. С.39-43.
37. Мелех Л. В. *Господарський процес України: підручник*. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 316 с.
38. *Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. Станом на 20.01.2018 року*. За заг. ред. Короєда С.О. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.
39. Ніколенко Л. М., Іванюта Н. В. *Господарське процесуальне право України. Підручник*. Київ: Дакор. 2020. 276 с.
40. Ніколенко, Л.М. Історичні передумови становлення господарського процесуального законодавства під впливом матеріально-правових актів. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 179-186.
41. Ніколенко, Л.М. Передумови права на подання касаційної скарги в господарському судочинстві України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 2. С. 53-57.
42. Ніколенко, Л.М. Поняття та функції принципів господарського процесуального права. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 4. С.118-121.
43. Ніколенко, Л.М. Щодо визначення поняття зустрічного позову в господарському судочинстві. *Держава і право*. 2010. № 48. С. 327-333.
44. Ніколенко, Н. Взаємозв'язок принципів змагальності, диспозитивності та процесуальної рівності учасників у господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 10. С.51-54.
45. Похиленко, І.С. Відвід судді в господарському процесі. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 3. С.111-118.

46. Рабенко, С.Л. Третейське судочинство як альтернативна юрисдикційна форма захисту прав суб'єктів господарювання. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 362-366.
47. Россильна, О. Правова природа представництва у господарському процесі. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. Юридичні науки : наук. вид. 2013. № 3 (№ 97). С. 90-91.
40. Степанов, С. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами як стадія господарського процесу. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 12. С.71-73.
41. Степанова, Т. Достовірність як найважливіша якісна характеристика та підстава для прийняття управлінських рішень (на прикладі доказів у господарському процесі). *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2002. №4. С.228231.
42. Степанова, Т. Поняття і значення належності судових доказів у господарському процесі. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. №1. С. 17-19.
43. Таликін, Є. А. Вимоги до господарської процесуальної форми. *Форум права* : електрон. наук. фахове вид. ХНУВС. 2012. № 1. С. 910–918.
44. Теньков, С. Справи з іноземним елементом: який суд вирішуватиме спір? *Юридичний вісник України*. 2006. 19-25 серпня (№ 33). С.7.
45. Шатерніков, М. І. Поняття та місце господарських судів у національній судовій системі України. *Форум права*. 2016. № 3. С. 267–272.
46. Шекера, Ю.О. Строки у господарському процесуальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2016. 21 с.
47. Щербак, Р.В. Щодо питання участі в господарському процесі перекладача. *Актуальні питання сучасної науки і права* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. студентів, 16 квіт. 2011 р. редкол.: С.С. Лукаш (голова) та ін. С. 169-172.
48. Щодо використання термінів «підвідомчість», «компетенція», «юрисдикція» та «підсудність спорів» у господарському процесуальному законодавстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С. 70-72.
49. Kalian O., Strilets B., Dubovych O. Some Historical, Legal and Procedural Aspects of Functioning Jewry's spiritual Zionism and Folkism. *Evropský politický a právní diskurz*. 2023. Volume 10. Issue 4. P. 76-81.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт URL: <http://www.minjust.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme>